

МОРГЕНШТЕРН Зінаїда Лазарівна (1912 — 1987, Москва) — фізик-оптик. Кандидат фізико-математичних наук Сталінська премія (1952), премія ім. Л. Мандельштама АН СРСР (1947). Працювала в Укр. фіз.-тех. інституті (Харків; 1-а пол. 1930-х рр.), Держ. оптич. інституті (Ленінград, нині С.-Петербург; 1936–41) та лаб. фосфоресценції Фіз. інституту АН СРСР (Москва; 1941–74, у 1953 тимчасово звільнена через євр. походження). 1948–52 — секр. Комісії з люмінесценції АН СРСР. Була ученицею президента АН СРСР С. Вавилова

(авторка ст. «Нельзя забыть» // «Сергей Иванович Вавилов: Очерки и воспоминания», Москва, 1979; 1991). Осн. дослідж. присвяч. люмінесценції кристалофосфорів. Розвинула метод інтегруючої світлотех. сфери. Спільно з В. Антоновим-Романовським, В. Льовшиним і З. Трапезниковою налагодила виробництво інфрачервоних біноклів БІ-8 і БІ-12 з напівпрозорим екраном із фосфорів.

Основні праці

О люминисценции рентгенизированной каменной соли // ЖЭТФ. 1938. Т. 8, вып. 4 (співавт.); Исследование щелочноземельных фосфоров, обладающих высокой чувствительностью к инфракрасным лучам // Там само. 1946. Т. 17 (співавт.); Фосфоры, чувствительные к красному цвету // Докл. АН СССР. 1946. Т. 54 (співавт.); Из прений по докладу И. А. Парфиановича // Изв. АН СССР. Сер. физ. 1949. Т. 13, № 1; Измерение абсолютного квантового выхода фотолюминесценции щелочно-галогидных кристаллов // ЖЭТФ. 1955. Т. 29, № 6; Прецизионные измерения выхода люминесценции рубина при резонансном возбуждении и его температурная зависимость // Рубин и сапфир: Сб. ст. Москва, 1974 (співавт.); Лаборатория люминесценции ФИАН во время войны // К истории ФИАН. Семинар отдела люминесценции. Сер. Знаменател. события: Сб. ст. Москва, 2003 (співавт.).

А. Г. Шепелєв

Бібліографічний опис:

Моргенштерн Зінаїда Лазарівна / А. Г. Шепелєв // *Енциклопедія Сучасної України* [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2019. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-69235>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).